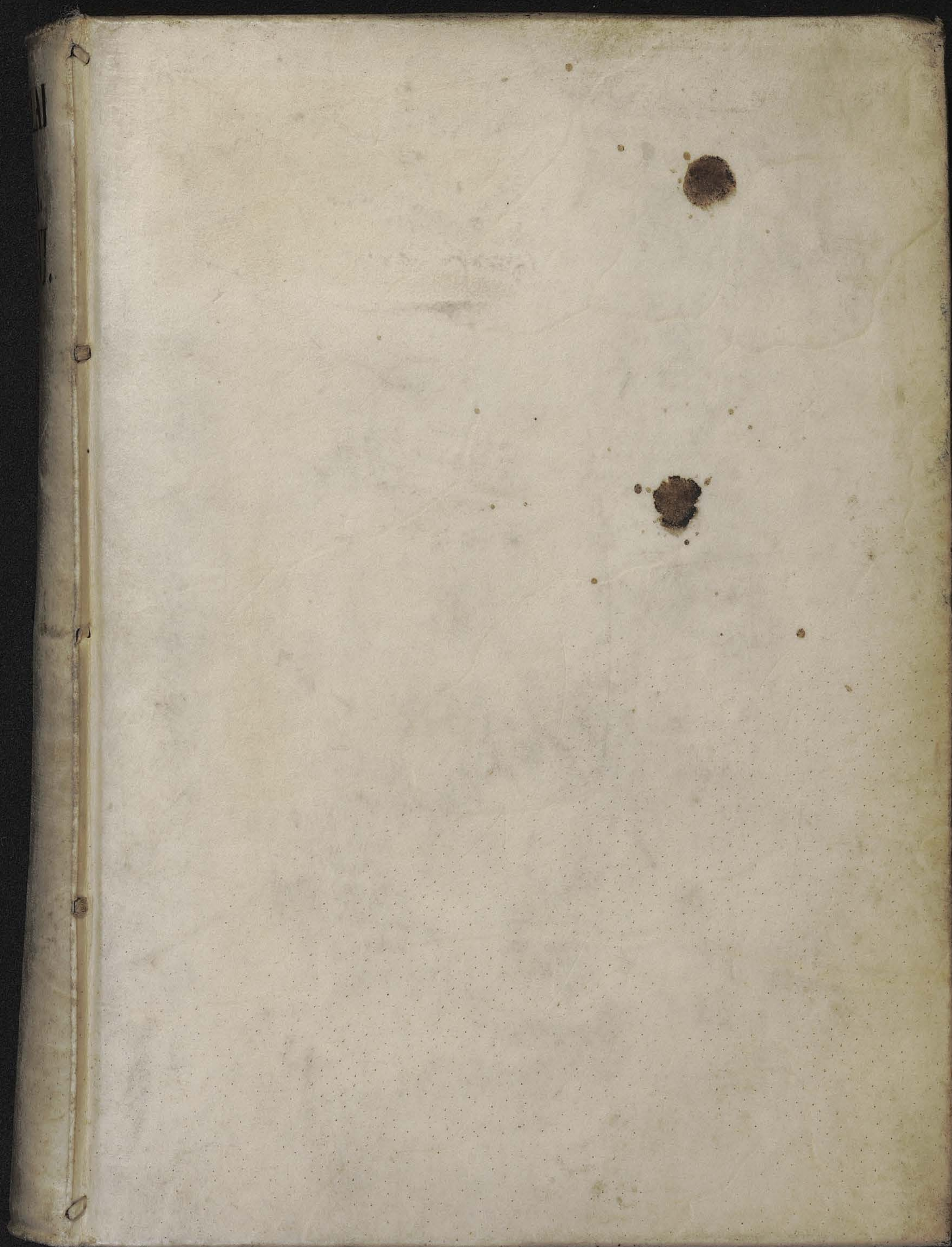

Vacandum Studiis.
Ex Bibliotheca
VALENTINI SCHLIEFF
Gedani

Henrici Nicolai.

1. Disputatio de Potentia in rebus.
2. Disp. de Synonymo et Paronymo.
3. Gymnasium Logicum.
4. Tractatus de Pace edit. 1641.
5. Genethlia sive Natalitia ed. 1642.
6. Delineatio Colloquii inter Valerianum Magnum, Capucinum et Henricum Nicolai.
7. Erklärung der Worte Ephes. IV. 4. secunda editio.
8. Anatome Papismi imprimis Jesuitici.
9. Nathanael Dilgers Predigt bey der Leichbegängniß Henrici Nicolai gehalten.

D. O. M. A.

Gymnasii Logici

DIATRIBE I. DE NATURA ET CONSTITUTIONE LOGICES.

Disputationis loco
Ad sententiarum collationem
in Gymnasio Gedanensi
Proposita

PRÆSIDE
HENRICO NICOLAI
Philos. Mag. & Professore
Ordinario
Respondentis vices tenente
BARTHOLOMÆO HILLIO
Colbergense Pomerano

Ad diem 11. Decembr. S. N.
In Auditorio Majori
Horis ab octavâ matutinis.

DANTISCI, Typis GEORGI RHETI,
ANNO cIↄ. Iↄc. XXXII.

A P
P
r
phus c.1.no
dentissimu
ait, ut insi
armorum
quæ manu
sunt. Anim
mus, quia
circò eum
losophia
operation
mus Philo
ptissimè u
2. Ci
cursuri pr
cognitio
3. Pr
cæteris di
nas tracta
4. Q
artificial
jectum m
disciplina
Ens, de qu

I.

ANaxagoras olim hominem censuit animal sapientissimum, quòd manus haberet; Vt notat Philosophus l. 4. d. par. anim. c. 10. & Saltzhuber. in ref. Ramosoph: p. 15. Quod invertens Philosophus c. l. non absurdè Naturam, ideò, quia hominem animal prudentissimum voluerit, commodissimè ei manus suppeditavisse ait, ut instrumentum instrumentorum, cujus usu vice plurium armorum uti posset. Nam & pro cornu, & hastâ, & ense est, ut quæ manu omnia sumi, & teneri, & vibrari commodissimè possunt. Animi opes, & quæ in eo, spectando, non immeritò dicemus, quia hominē animal sapientissimum Natura voluerit, idcircò eum Logico lumine organo illo ὀργάνων, & manu Philosophiæ instruxisse, cujus beneficio in pluribus ratiocinandi operationibus uti posit: Et à posteriori non absurdè prudentissimus Philosophorum haberi debeat, qui hac manu instructus, aptissimè usibus eam admovere didicerit.

2. Cujus naturam ordinarijs quibusdam discussionibus percursuri præsentem de naturâ ejus diatriben commodè in præcognitionem & cognitionem dispescimus.

3. Præcognitio triplex erit. An detur Logica distincta à cæteris disciplinis? Vtinam detur? Et quo ordine inter disciplinas tractanda veniat?

4. Quâ primum: Logicam dari patet 1. argumento artificiali ab objecto materiali & formali distincto: Datur objectum materiale & formale, distinctum ab objectis cæterarum disciplinarum realium & instrumentalium. Vt materiale, omne Ens, de quo ratiocinari quis potest: Formale, ut Logicis, i.e. ad ratio-

tio-

tiocinandum directis, notionibus informari potest: sive in simplici apprӕhensione, s. compositione, s. argumentatione. At hӕ notiones sunt distincta à primis, quӕ in realibus disciplinis occurrunt: & secundis, quӕ in cӕteris disciplinis instrumentalibus, ut notionibus Rhetoricis, Grammaticis, Poëticis, Oratoriis, &c. E. & Logica est distincta à disciplinis realibus & instrumentalibus. 2. Inartificiali: Testimonio Logicorum omnium communissimo: Quod tanto numero edita Logicorum scripta confirmant, ut jam suo tempore etiam per duplicatam ӕtatem negaverit omnia tùm Logicorum, tùm Lyricorum scripta à se perlegi posse Cicero. Vt notat quidam in Epil. dial. Vallӕ.

5. Quà secundum: Logica datur in re, non ratione, i.e. est ens reale, non rationis: Est enim habitus de specie qualitatis, animum hominis notionaliter & instrumentaliter informans. V. t. 10. Quâ tertium: Logica docenda est 1. inter disciplinas notionales & instrumentales, non principales & reales: Objectum enim ejus formale est notio secunda, non prima: Vid. t. 23. modus tractandi notionalis, non realis: & finis instrumentalis, ad benè ratiocinandum directio, non principalis, id est, realis cujusdam objecti explicatio. 2. Post Grammaticam, sermonem enim Latinum, ut communiter hodiè docetur, prӕrequirit in conferendo animi sensa: ante Rhetoricam, Metaphysicam & reales disciplinas & superiores facultates. Nam Rhetorica complures terminos offert, qui citra Logicam intelligi non possunt. Vt genus, speciem, individuum, proprium, accidens, subjectum. &c. Co. Keck. nrum l. 1. Rhet. c. 2. l. 2. c. 2. Alsted. l. 3. Ency. c. 2. § 8. 12. Realibus disciplinis & facultatibus instrumenta sufficit, quibus benè ratiocinando, veritatem in suis materiis eruere possint. Quod accuratè & ordinatè citra Logicam hodie facere non poterunt. Et ita commune instrumentũ quo om. disciplina ad suas definitiones, ratiocinationes, conficiendas utun-

utuntur, ipsis disciplinis est præmittendum. Con. Sa. d. Lub. q. 1. proœ. Log.

6. *Fuit* præcognitio; Cognitio *est duplex: Nominalis & realis.*

7. Nominalis 1. in homonymiâ. *Logica notat* 1. Latissimè *omnem habitum rationem vel orationem dirigentem. Ita Stoici Philosophiam in Physicen, Ethicen & Logicen, dividebant. Sub Logicâ comprahendentes & habitum ratiocinandi, & artes sermocinandi, ut Rhetoricam, Grammaticam. &c.* 2. Latè, *pro naturali ratiocinandi facultate; Ita vulgò Logicam aliquam naturalem, & rusticos Logicâ naturali argumentari posse dicimus.* 3. Strictissimè, vel *pro Metaphysicâ, quomodo* Plato 7. d. Rep. *Dialecticam velut coronam omnibus disciplinis supernè impositam dixit, & Zeno solum Dialecticum sapientem censuit, & Alcinous Dialect. Mathematicis superiorem & in entibus æternis versari asseruit, apud* Barthol. jan. d. N. L. n. 9. Goclen. p. 1. prob. 1. Vel *pro solâ Topicâ, quam usitatè Dialecticam Peripatetici vocant hodie: quomodo Aristot: προτάσεις λογικὰς dixit problemata Topica.* 1. Top. c. 12. & λογικὸν πρόβλημα 5. Top. c. 1. *problema Dialecticum.* 4. pro *systemate præceptorum Logicorum ordinatè conscripto. Ita Logicam Aristotelis, Philippi, &c. dicimus.* 5. pro *usu & praxi Logicâ, quam vulgò Logicam utentem dicunt.* 6. Strictè *pro habitu benè ratiocinandi artificiali. Sic hic sumitur.* 2. In Etymologiâ. *Hæc* Logica *nulla est, est enim vox Log. ut hic sumitur, abstracta, notans ultimam formam, quæ aliis denominationem dat:* Grammatica *est à voce λόγος, quæ hic rationem notat primò, directè & proximè. Ejus enim operationes dirigit Logica: Secundariò, indirectè, per accidens, & remotè Orationem, quam per acc. dirigit Log. quà rationis operationes oratione proferuntur. Huc pertinent ea quæ habet* Hipp. qu. Lo. 5.

Ita omnes disciplinæ sunt Orationis, quatenus earum præcepta Oratione proponuntur. Secus ei non accidit opera exterior. Sed intus, secum, in seipso, pro sese, potest homo facere Syllogismum. Scali. ex 307. f. 23. Historica *est, quâ quæritur, quis primus Author Nominis? Et is Aristoteles, ut vulgo putatur est, cum ante ejus tempora magnam partem Dialectica appellaretur.* V. vall. l. 3. Dia. c. 1. 3. In Synonymiâ: *Dicitur etiam Dialectica hodiè Rameis. Quam vocem Logicæ esse æquipollentem pertinacissimè quidam Peripateticorum negant* Reg. l. 1. q. 1. Lo. Zabar. l. 1. d. N. L. c. 9. & Carpentar: *eam significationem Aristoteli usurpatam esse negat, apud* Goclen. p. 1. q. 1. Log. *Dantur tamen quædam loca, in quibus & hujus significationis vestigium,* Vtl. 1. Elench. c. 2. & 1. Rhet. 1. 2. 2. Rhet. 22. 23. *Quicquid hic regerat Carpentarius c. l: Epicuro Logice dicta Canonice, voce appositâ omninò, ap.* Keck. tr. 2. c. 2. præc. Log. nu. 13. *Aristoteli organum. Periphrasticè dicitur ars, Cynosura, oculus rationis, manus Philosophiæ, organon organων: Platoni vallum Philosophiæ ap.* Barthol. c. l. n. 8. *insigne Dei donum hominibus concessum; Zenoni norma, veritatis indicatrix ap.* Timpl. l. 1. Lo. c. 1. q. 5. *Poëticè ignis Promethei, & quæsimilia esse possunt.* V. Polan. præfat. Log.

8. *Fuit* Nominalis *cognitio:* Realis *potest esse quadruplex: Definitiva, divisiva, objectiva, & affectiva.*

9. Definitio *sit:* Logica est habitus intellectus instrumentalis benè ratiocinandi, & verum in omni ratiocinabili assequendi.

10. *In quâ definitione videndus conceptus* latior *&* strictior. *Latior est* genus. *Quod ponitur, habitus mentis instrumentalis. Dicitur* 1. habitus, *id est, firma qualitas facilitans subjectum ad operandum. At tale quid est Logica: Quam si quis firmè imbiberit, facilè se in omni rationali operatione expedie-*

rit,

rit, ut experientia docet. Atq; ita hoc genus Logicæ assignarunt ex veteribus Græci apud Zabar.l. 1.d.N.L.c. 10. Alexander, Simplicius, Averroës, Thomas, Albertus, Ægidius, Zimara, ap. Smiglec.d. 2. Log. q. 5. *Ex Neotericis* Zabar c.l. & l.4.meth.c.6. *Cl.J.Mart: Regius, Bartholinus, Hippius, Nihusius, Gutkius, Bertius, Wegerus, Scharfius, Piccolomineus, Smiglecius, Crellius, Arnisæus, & Peripatetici hodierni fermè communiter. Alij negant, vel habitum, ut* Ram. comp.4.c. Scheck. Sluter. anat. Dial. Ra. c. 1. Sagitta. C. 1. ax. Lo.d. 4.t.5. C. 1. ax. Met.d.7.t.3. *Vel habitum instrumentalem Log: genus esse.* Crus.d.Lo.1.q.2. Scheib. c. 1. int. Lo. n.28. *Vel ullius artis genus habitum esse. Ut Ramistæ communiter. 1. Quod iste habitus vel à naturâ, quod non, vel ab arte producatur. At ars ipsa sit habitus. Quomodo ergò causa habitus? An idem erit causa & effectus? An idem causa suiipsius? 2. habitus sit firma qualitas, difficulter mobilis: & cessante operatione ejus, maneat ipse in animo. At Logica facilè elabatur animo, & cessante mentis operatione cesset. 3. Instrumentale esse sit accidentale omni habitui, & sic etiam Logicæ, & naturam Log: constitutam demum sequatur. At genera sint essentialia rebus. 4. Si Log: per habitum instrumentalem definienda, E. disciplinæ reales per habitum principalem, ut proximum genus: Quod nemo adhuc fecerit.* His facilè occurritur, 1. Ars *latissimè dicta est causa habitus: strictè est ipse habitus.* V.Cl.1.M.l.1.dif.Ra.c.1.q.4.c.2.q.1. Ars *ipsa est habitus in se: Est causa habitus in alio per accidens, quà ut docens assumitur: Sic sutoria est habitus in se: ut docet alium, in eo causat similem habitum. Causæ producunt interdum effectus sibi similes. Homo hominem, ignis ignem, ars artem. Interim semper alia numero res, quæ causat & quæ causatur. Ita causa non est effectus, nec hic illa.* 2, Logica *firmè apprehensa & usu robo-*

rata

rata nec facilè elabitur animo: nec cessante operatione ipsa desinit esse. Nisi dormientem Logicum neges, quia non discurrat. Perinde ac hominem neges rationalem, quod actu non ratiocinetur.

11. 3. Instrumentale esse est accidentale principali habitui, item habitui præcisè spectato, ut est qualitas animum perficiens: Habitui instrumentali est essentiale, ut cujus essentia in applicando ad aliud consistit. 4. Non est par consequentia. Nam habitus principales sunt diversarum specierum, diversis nominibus præditi, quæ pro proximis generibus, speciebus infimis & subjectis disciplinarum sunt assignanda. Ita Physicam malè definies per habitum principalem, Quia datur propius genus isti subjectum, & proprio nomine constans: scientia. Ita Ethicam malè per habitum principalem, Quia subjacet propius genus, prudentia. At in instrumentalibus habitibus id secus est. Ii tantùm sunt species, & diversa & distincta nomina generica non habent, nisi ad hoc solum recurras, habitus instrumentalis. Et sic non datur aliud nomen, quod pro genere istis disciplinis assignare possis, quàm habitus instrumentalis. Deindè & hoc nota: Commodiùs genus Log. dicitur habitus instrumentalis, quàm nudè instrumentum. Sanè Logica reverâ est instrumentum & instrumentale quid, Nam & subordinatur Causæ principali, & ab eâ applicatur ad agendum, ab scientiis nempè principalibus, quibus subservit instrumentaliter & directivè: & applicatur ad operationem principalis agentis, non suam propriam, Ita v.g. in scientiis applicatur Logica, ut actus scientiarum v. g. in Physicis, Mathematicis, instrumentaliter causet, non suos proprios: & sic requisita veri instrumenti habet, ut benè deducit Smiglec. d. 2. Lo. q. 5. Sed hoc est velut affectio aliqua & proprium Logices, non statim genus, Vt observat Dn. Schei. c. l. n. 29. Ipsæ notiones ratiocinan-

cinandi à Logicâ suppeditatæ propriè & proximè sunt instrumenta, quibus proximè ad ratiocinandum utimur. (Quanquam & eæ absolutè spectari possint, ut de syllogismo deducit Cl. l. M. l. 2. dis. Ra. c. 9. q. 4.) Ipsa Logica est habitus continens, proponens, & suppeditans illa instrumenta. Vt benè Hipp. q: 4. Log. Keck. tr. 1. c. 2. præ. Log. q. 4. Bart. d. N. L. n. 83. D. Hessel. Th. Lo. c. 1. q. 4. Secundum quosdam etiam efficiens. Schei. c. l. n. 26. Timpl. l. 1. Lo. c. 1. q. 3. Hipp. c. l. Cruf. c. l. Alij tamen hoc negant, & eas notiones potius à primis Log: inventoribus, Philosophis, & ratione esse confectas ajunt: Logicam eas saltem proponere, & naturas earum contemplari. Smiglec. c. l. Alsted. l. 1. Lo. har. c. 1. §. 2. de quo ænigma apud eundem videas §. 4. Zabar. l. 1. d. n. L. c. 12. Efficeret enim Log. seipsam. Ista notiones aggregatæ in unam disciplinam, sunt ipse habitus Logicus. Deinde Logica etiam absolutè spectari potest, quà est firma qualitas, animi discursum perficiens: Vnde communiter ad Categoriam Qualitatis refertur. At instrumentum tantùm est relativum quid. At genus cum specie ejusdem sit Categoriæ: Prout ab alijs disciplinis in usum trahitur, ita instrumentalis fit, & sic rectè cum additamento dicitur, habitus instrumentalis. Vt rectè Dn. Hesselbe. c. l. Ita in additis rebus solemus etiam absolutè naturam rei posse contemplari. Ita justitiæ distributivæ, quà est justitia: temperamenti sanguinei, quà est temperamentum: Ita habitus principalis, quà est habitus.

12. 2. Habitus intellectus. Habitus vulgò dicuntur alij corporis, qui corpus perficiunt, ut sanitas, pulchritudo: alij animi, qui animum. An accurata illa sit divisio, ad Metaphysicum spectat disquirere. Co. Cl. l. M. l. 2. part. s. 9. q. 5. Logica est habitus animi, & quidem non voluntatis, ut habitus morales, sed intellectus: Non quòd illum verâ rei cujusdam Na-

 turâ,

turâ erudiat, sed quòd ejus discursum, & progressū, s. in operatiōe primâ, s. secundâ s. tertiâ dirigat & perficiat. Ideò additur 3. instrumētalis. *Habitus* alij *dicuntur principales* qui primarium aliquod & reale objectum animo humano explicant, ejusq́; cognitione illum perficiunt, Et sunt Aristoteli quinq́; Intelligentia, Sapientia, Scientia, Prudentia & Ars. l.6. Eth. c.3. Alij *instrumentales*, qui notiones secundas eidem suppeditant, quibus ut instrumentis in realibus disciplinis facilius progredi possit. Vt Grammatica, quæ instrumenta pure dicendi, Rhetorica, quæ ornatè, Oratoria, quæ copiosè & eloquenter dicendi instrumenta suppeditant. Talis habitus Logica, quæ instrumenta verè & judiciosè ratiocinandi menti suppeditat, Vt in quibuscunq́; operationibus rationalibus accuratè progredi & veritatem in omnibus assequi possit. Vltimò & hoc adverte: Definiri hic totam Logicam, habitum, ut aggregatur ex omnibus notionibus in eâ explicatis: Partes Logicas, ut Topicam, Apodicticam, eodem cum toto genere gaudere non præcisè necesse est; Et si gaudeant, non penitus absurdum & insolens est, quando & eæ partes, ut docentes, considerantur.

13. Ceterùm in genere Log. assignando penè plures Logicorum sunt sententiæ, quàm muscarum in Armeniâ, tùm, cùm caletur maximè. An Logicæ genus ex habitibus principalibus th. 12. enarratis aliquod assignari possit, anceps & diu magnum inter Logicos est prælium. Qui prudentiam aut intelligētiam ejus genus assignet, nemo adhuc visus est. Et per se patet, ista genera nimis Tropicè Logicæ assignatum iri. Intelligentia dicit verum principale per se; Logica tantum instrumentaliter: Prudentia dirigit intellectum in actione practicâ morali principali: At Logica circa secundariam tantum actionem, modum ratiocinandi. Co. Smigl. c. l. q. 5. D. l. M. d 4. probl. q. 1. Zabar. l. 1. d. N. L. c. 7. Sapientiam eam

esse

esse Ramus ex conditionibus sapientiæ l. 1. Meta. c. 2. ab Aristotele requisitis educere nititur, l. 1. Sch. Met. c. 2. Vt quod sit Vniversalißima, accuratißima, aliorum non indiga, præses aliarum, maximè eligibilis, maximè ad docendum apta. Sed hic semper confunditur aptitudo instrumentalis cum reali. Sapientia est Vniversalißima, accuratißima, præses &c, in realibus præceptis communißimis suppeditandis, de realibus objectis, ex quorum virtute fermè omnia decidi possint: Logica est talis saltem instrumentaliter, quòd Vniversalißima instrumenta suppeditet, quibus in omnibus disciplinis uti poßimus: nihil realis objecti de rebus intellectui explicat.

14. Scientiam pro genere Logices docentis assignârunt ex veteribus Scholastici permulti, Scotus, Albertus, Durandus, Capreolus, Occamus, Bacconitanus, Flandria, Avicenna, &c. ap. Dn. VVeger. q. 1. pröem. org. Ari. Itemq́; Valla l. 3. dial. c. 1. Quidam & Thomam addunt. Conimbr. q. proë. Lo. a. 3. Dn. VVeg. c. l. Morisan. proleg. 3. Log. Smiglecius tamen latè nomen scientiæ usurpasse explicat c.l. quod habeat modum quendam scientiæ. Ex Neotericis Conimbric. c.l. Tolet. q. 2. proë. Log. Ruuius q. 5. proëm. Log. Mendoza d. 2. Lo. s. 1. §. 5. Sa. d. Lublin. qu. Lo. proë. a. 1. Hesselbe. c. 1. th. Lo. q. 3. Morisan. prol. Lo. 3. Arriaga d. 3. Lo. s. 2. Masius q. 11. proëm. s. 1. Log. Suaretz d. 1. Meta. s. 4. n. 26. & d. 44. s. 13. n. 54. Rhoed. d. 1. Log. Scalig. ex. 307. s. 23. Casus p. 1. Log. c. 3. Quorum alÿ scientiam speculativam, alÿ practicam, alÿ utramq́; eam fecerunt. Contrà: 1. Omnis scientia occupatur circa reale objectum. Patet inductione omnium scientiarum, quæ citra controversiam tales sunt. Logica circa notionale tantùm, notiones secundas Logicas. V. t. 23. Ergò. 2. Omnis scientia elicit cognitionem speculativam tantùm; & in eâ ut ultimo fine, ex naturâ sui, sistit. Logica hoc non facit

Sed. actus suos intellectus pro normis directivis alterius actus efficiendi adhibet, v. g. sic esse definiendum, dividẽdum, ratiocinãdum. 3. Si Logica est practica, & ejus finis praxis aliqua arti analoga, nequit esse sciẽtia contemplativa. Quia hi duo diversi sunt habitus, agere & cõtemplari, tanquam ex ultimis disciplinæ finibus sumpti, qui in unam simplicem disciplinam, qualis Logica, concurrere non possunt. Secus est de habitibus aggregatis, ut Philosophiâ, Theologiâ. At posterius est, ut ex omnibus notionibus Logicis patet, quæ praxeos alicujus gratiâ sunt fabricatæ. V. Scalig. ex. 1. s. 3. Non ergò vel mera scientia est Logica, vel scientia practica: Nam hoc contradictorium est, nisi scientiam latissimè sumas. Quomodo & Ethica dicitur scientia. V. Nihs. d. 1. Lo. t. 9. Vel practica & speculativa simul. Vid. plura ap. Dn. Weg. c. l. q. 1. & 2. Smiglec. c. l. Zabar. c. l. c. 3. 4. Alij adducere hic solent, modum sciendi non esse scientiam ex Arist. 2. meta. c. 3. Sed id fortè non magnoperè stringit. V. Isendorn. c. 2. eff. 62. Moris. c. l.

15. Artem Logices genus fecerunt ex Veteribus Alexander, Boëthius, Monlorius, Simonius, Ant; Mirandulanus, ap. Keck. l. 1. præ. Lo. c. 2. q. 1. Ex Neotericis Ramei ad unum omnes, præeunte Ramo l. 1. Dial. c. 1. & 30. Vt Dunamus, Talæus, Piscator, Bilstenius, Makilmenæus, Rhodingus, Voitus, alijq;. Quos ex Peripateticis & mistis sequuntur Dn. Philippus l. 1. Dial. Pac. præf. Isag. Por. Scalig. ex. 1. s. 3. Hildenius, Agricola, Goclen. p. 1. probl. 3. Keckerm. c. l. & l. 1. Lo. s. 1. c. 1. Scheib. c. 1. introd. n. 26. Finck. p. 1. Sched. 24. Crus. d. Lo. 1. q. 2. Perion. l. 1. Dial. c. 1. Sturm. l. 1. par. Dial. Timpler. l. 1. Lo. c. 1. q. 3. Flac. l. 1. Lo. gen. c. 7. Hunnæus proẽm. Log. Titelm. pro. Lo. c. 10. Becman. l. 1. com. Lo. c. 1. s. 2. Rheni. p. 4. Lo. Bersman.

p. 7.

p. 7. Log. Slater & Sagittar. l. c. *in th.10.* Alsted. l. 1. Lo. harm. c. 1. Wasius ax. Phil. 106. Danhau. d. 1. Log. th. 1. Zanak. l. 1. c. Cl. I. M. s. 1. c. 1. q. 1. Libau. p. 23. Dial. P. Ram: Sonleutn. p. 1. Dial. Dusa l. 1. Lo. Socrat. c. 1. Polan. l. 1. Log. Olevian. fund. Dial. l. 1. c. 1. & l. d. int: Dial. c. 1. *Aliiq. Sed hoc diversimodè.* Alij *ex vulgatâ Luciani & Ciceronis definitione artis: comprahensio præcept. homogeneorum, in vitâ utilium, &c. Vt Ramei, Dn. Philippus, (qui se latè artis voce uti ostendit additâ voce viæ, ut benè* d. Co. Mar. prol. com. Log c. 4. *quam propriè nemo Log: pro genere tribuet, ut nec vocem Scaligeri, supellex.* Scal. ex. 1. s. 3.) *Timpl. Rhenius, Bersmannus:* Alij *ex accuratâ Aristotelis definitione* 6. Eth. c. 4. *tradita, Vt Finck. Scheibl. Goclen. Danhau. Crus. Zanak. Alsted: & alij:* Alij *simul scientiam, quâ demonstrat proprietates de rebus Logicis, & artem faciunt, quâ efficit Syllogismos, Vt Suaretz & Ruuius* ap. Smiglec. c. l.

16. Quocunq; modo sententia explicetur, falsum id genus est. 1. Nullum *genus Metaphoricum debet tolerari in legitimâ definitione, si suppetat proprium. At tale genus est ars secundum acceptionem Ramistarum sumpta. Omnis enim scientia, sapientia, prudentia, hoc modo ars dici potest, quâ in ordinatum systema præcepta earum comportantur. Et suppetunt hic genera propria, quæ Logicæ assignari possunt, Vt scientia, instrumentum, habitus instrumentalis, disciplina, &c. Nec ex strictâ artis definitione Logica est ars.* 2. Omnis *ars* 6. *Eth. c. 4. definita, versatur in opere reali efficiendo. Hoc patet inductione omnium artium. Vt pistoria, sutoria sartoria, Aedificatoria, fabrilis, frænatoria, Medicina. Adde etiam, si vis, saltatoriam, Citaristriam, gladiatoriam, quas Galenus artibus acenset, Eusthathius separat.* V. Arnisc. c. l. c. 1. lit. A. *Vtrovis enim modo hic se*

 res

res habeat, opera earum sunt opera realia, & notiones primæ,
non intentionalia, & notiones secundæ. Nec potest ullius veræ
artis dari dissimile exemplum. At Log. non versatur in opere
reali efficiendo, sed notionali. Hoc ostendunt opera Logica, quæ
omnia sunt notiones secundæ, ut Termini, Propositiones, Syllo-
gismi. Quod non negant illi, qui Log: artem faciunt ex strictâ
artis definitione. Ergò Logica non est ars 6. Eth. descripta. Di-
ces: Efficere etiam notat opus internum in mente efficere. Et
Syllog. dicitur ποίησις. l. 1. prior. c. 25. l. 2. prior. c. 8. Et
sic Logica efficit. R. Efficere Aristoteli quandoq́ omnem effe-
ctionem, etiam praxin notat, ubi non ex professo de istis mate-
rijs tractat. Sæpè enim vocabula ad sensum vulgi usurpat. V.
Arnis. c.l. Cl. I. M. l. 1. dis. Ra. c. 1. q. 4. Et hoc modo Lo-
gicam efficere nemo negat: At hoc efficere est per analogiam pro-
portionis, non proprium: Et sic ex eo Logica, ubi ad summum rem
deduxeris, efficietur ars per analog. proport. Quod nemo negat.
Vt bene innuit Smiglec. c.l. Ipsi Aristoteli artis nomine veniat
l. 2. Elench. c. 9. & 1. Rhet. ad Theodect. c. 1. 2. quæ
loca allegat Keck. c.l. præco: Nihil contra nos est. Nam &
c.l. in Rhet. c. 2. scientiam vocat. Vbi malè hanc pro genere
ejus ex hoc substitueris. Sic Mathematicas disciplinas vocat ar-
tes 1. post. c. 1. 1. Meta. c. 1. Nec tamen artem illarum genus
inde dixeris. Obiter & παχυλῶς eas res ibi tractat Philosophus,
ubi sæpè cum vulgo & promiscuo usu loquitur. At hic quæritur de
genere proprio & rigido, non Metaphorico: E. hæc res est ex pro-
priâ sede judicanda, 6. Eth. 4. 5. 6. Vbi discrimen praxeos &
pojeseos adducitur. Vbi effectio est operatio ad extra, quæ non
subordinatur essentialiter honesto: praxis operatio ad extra, un-
de bonus vel malus moraliter quis dicitur. Iam ita hic vox ef-
fectionis sumenda, ut per eam ars distinguatur â scientiâ & pru-
dentiâ. Nam hæc definitionum lex est. At analogicâ istâ effe-
ctione

ctione id non fiet, sed hâc propriâ. Nam analogicè & scientia efficit v. g. θεωρίαν & speculationem: & prudentia v. g. actionem honestam. At ars est determinata ad opera realia & externa. Qualia non sunt Logica: Et consequenter ars non est verum Logicæ genus.

17. 2. Omnis *ars relinquit opus externum & in sensus incurrens. Probatur similiter inductione omnium artium, Vt nauticæ, venatoriæ, piscatoriæ, saltatoriæ, Citaristriæ, Medicinæ, quarum opera omnia sunt externa, & in sensus incurrentia. Vt experientia testatur. Nam quod Medicinam excipit* Scheib. c. l. n. 34. *nihil est. Omninò enim & ejus opus est externum, id est, in sensus incurrens, & sensibile: est enim vigor membrorum ad operationem idoneus. At is citra dubium sentiri potest. Vndè & Medicina ars definitur* Horst. d. med. 1. t. 9. 10. 20. Cl. Señ. l. 1. inst. Me. c. 1. Heurn. l. 1. inst. c. 2. *aliisq́. Etsi non tàm crassũ sit opus, quale mechanicarum artium, quod exiguum ingenii, plus roboris corporisq́, requirit. Satis est, si sit opus externum, id est, in sensus exteriores incurrens. Quicquid sit de cæteris, ut esse opus permanens, ut calceus: non transiens, ut saltatio: esse ab operatione distinctum, ut vestis, non idem cum eâ, ut gladiatio: esse opus in alio subjecto quàm operante, ut frænum, non eodem, ut citharisatio. Hæc inpræsentiarum non urgebo. Satis est, si duo ista requisita omni veræ & propriæ arti inesse probavero, opus producere 1. reale, 2. externum & in sensus incurrens. Quæ omnium artium esse propria, ex inductiòne, cujus nullum est exemplum dissimile, Adversarii coguntur concedere. Et hæc puto hâc in materiâ cumprimis urgenda esse. Cætera, quæ habet* Scheib. c. l. n. 35. 36. *Vel suis authoribus relinqui possunt, vel non magnoperè stringunt. Et ab illis, à quibus vrgentur, fortassè defendi poterunt.* Co. Barth. d. N. L. n. 45. 46.

18. *Nec illud discrimen* Naturæ & artis *inde convellitur,*

à Phi-

à Philosopho traditum 2.Phys.c.1.t.3.& l.2.d. gen.anim. c.1. Naturam esse principium internum, artem externum. Nam ita dicitur non subjectivè, aut objectivè, quasi natura semper in sese ageret, Nam ignis & in se agit ascendendo, actione immanēte: & in aliud, v.g. lignū comburendo, actione transeunte: Sic sol in terram agit: Aut quod ars semper extra sese agat: Nam Medicus potest v.c. curare seipsum: Saltator motione agit in semetipsum: Vt benè Dn. Arnis. c.l. sed radicativè & effectivè, quod natura operetur semper à principio essentialiter subjecto indito, Vt ignis à calore, aqua ab humore & frigore: Ars ab externè & accidentaliter illato, ut Sutor ab Sutoriæ habitu, Citharœdus à Citharisationis arte, quæ accidentaliter hominibus superveniunt, non ab essentiis eorum promanant. Ita natura semper operatur internè, Ars semper externè. Vt bene hæc innuit Philoso. c.l. t.1. & 12. Et rectè explicat Arnis. c.l. Conf. Cl. I. M. C. 1. d. 8. q. 6. Zabaral. l. d. Nat. c. 1. Perer. l. 7. d. Nat. c. 3. Taurel. l. 3. in. Cæs. q. 1. n. 39. Ruvi. in l. 2. Phys. c. 1. Non satis est dicere, Opus artis dici externum, quod non sit de essentiâ subjecti, cum Crus. c.l. Sic & Log. opus posse dici externum. Nam hâc ratione & speculatio, contemplatio, moralis honesti actio, essent opera externa artium, quia non sunt de essentiis hominum. Quæ tamen accuratè ab artis operibus distinguit Aristoteles. Nec satis, Log: non efficere notiones, sed præbere, Cum Alsted. c.l. Nam si Logica est ars, ut vult Alsted. E. oportet efficiat aliquid. Nam ars est habitus operis effectivus. Et per hoc distinguitur ab aliis habitibus, scientiâ & prudentia. Omnium absurdissimum erit, Logicæ etiam opus externum attribuere, cum Zanakio, c.l. ex. l.2. Phys. c.1. Nam similitudo sufficiens est, si in quibusdam sit inter fabrilem artem & Logicam: Vt quod utraq; sit habitus acquisitus, operetur aliquid: sed illa proprium & verum artis opus, externum: hæc

im-

improprium, analogicum, & internum. Non opus est, in omnibus conveniat. Cumq; probatum est, nec scientiam, nec artem veram Log. esse, simul nec esse utrumq; probatum est, quod alij sentiebant. V. t. 16.

19. Alij Logicam per instrumentum definiunt. Dictum th. 11. meliùs dici habitum proponentem instrumenta, quibus in jndagando vero utimur. Quanquam Authores, qui eam instrumentum dicunt, nil aliud quam disciplinam s. habitum instrument. intelligunt. V. D. l. M. d. 6. Probl. q. 1. n. 9. Zabar. l. 1. d. N. L. c. 10. Smigl. c. l. Diversitas est de solo nomine. Alij per facultatem ap. D. l. M. c. l. d. 5. q. 1. Zabar. c. 9. & Smig. c. l. Petrella & Philoponus ap. Reg. q. 2. d. N. L. Sed illa vox vel sumitur latè, sic nimis remotum genus est: Competit enim omnibus scientijs, prudentij, artibus, quæ sunt facultates. e. i. potentiæ perficiẽtes sua subjecta ad operandum: vel strictè, & sic est potentia contrariorum. Sic Topicæ propriè competit, quæ est facultas probabiliter in utramq; partem argumentandi. Ita Rhetorica facultas persuasoriè in utramq; partem dicẽdi. dicitur Quâ in re eam Logicæ propter Topicam, facit analogam Aristot. 1. Rh. a. Theode. c. 1. 2. Con. Smig. & Reg. c. l. Alij per doctrinam vel disciplinam. Sed hæc s. pro externâ doctrinâ sumantur. s. pro interno Doctoris conceptu & habitu, accidentalia sunt Disciplinis. Accidit ipsis, doceri vel disci. In essentijs suis abstractè definiri debent. Co. Dn. Weg. prol. Lo. c. 2.

20. Fuit conceptus latior; strictior est differentia, quæ est in verbis: benè ratiocinandi & verum assequendi. Quæ verba à fine interno & externo sunt desumpta, prout in instrumentalibus disciplinis solitum est. Finis internus Log. est benè raticionari. Jo benè notat non bonitatem judicij naturalis, aut ingenij, nec bonitatem moris: sed artificij,

 notatq;

notatq; idem ac artificiosè, judiciosè, congruè ad præscriptum præceptorum Logicorum. Nec est hæc vox redundans *in definitione, Quod omnium habituum instrumentalium sit, benè & artificiosè procedere, & omnium sit finis, bonum & artificium animo humano inserere. Nam bonum aliud* est genera- le, *cuivis disciplinæ inclusum, quæ perfectionem sui objecti ut bonum, intendit; Hoc in naturâ habitus cujusq;, etiam instrumentalis, jam est: Aliud* speciale, *quod notat convenientiam & perfectionem cuiq; habitui debitam. Sic Rhetorica est habitus benè dicendi, id est,* ornatè: *Oratoria benè, id est,* copiosè *& eloquenter: Grammatica benè loquendi, id est, purè: Sic Logica benè ratiocinandi, id est,* judiciosè, verè, dextrè, ordinatè, *non absurdè, rationabiliter, ad cujusq; rei naturam. Sic Medicina ars benè medendi, id est, salutariter corpori & congruenter. Conf.* Goclen. p. 3. pro. 1.

20. Tò Ratiocinari *1. hic non sumitur* strictè, *prout solam tertiam operationem Logicam notat, discursum: Sed latè, ut omnem operationem complectitur. Ut ratiocinari hic & is dicatur, qui Thema aliquod per terminos partis primæ convenienter ad ordinem Logices pertractet, & qui propositionem per notiones partis secundæ, debitè resolvat, & qui argumentationes per notiones partis tertiæ justè exsequatur. 2.* non actualiter, *prout notat semper actum ratiocinandi: sed potentialiter, prout facultatem. Prout in definitionibus verba non actus sed potestates notare solent. Ita in dormiente Logica est habitus benè ratiocinandi, id est, valendi ratiocinari; etsi actus ratiocinij non adsit. 3.* Identicè *ad* tò *disserere & rectificare operationes intellectus. Unde perinde est, sive benè ratiocinandi, s. disserendi s. rectificandi op: int: dicas. Ubi non obstat, disserere Tropicum esse. (Quanquam* Busch. *negat id de dissero, disserui.) Famosè enim hodiè in eo significato usurpatur, ut fermè*

non

non habeatur pro Tropico; & obscuritatem nullam infert. Co. D. Schei.c.1.int.n.7. 4. τὸ benè Ratiocinari *est finis Logicæ* internus, *cujus gratiâ & omnia in Log.proponuntur, & qui in ipsâ disciplinâ continetur, & quem Log: semper assequitur. Nec huic obstat, quod in ipsâ disciplinâ proponatur. Id enim finib. internis competit, qui ut differentiæ, disciplinis apponuntur.* Co. Tim.l.c.q.5. Flac.l.1.Log.ge.c.7. τὸ verū assequi *est finis externus, ad quem omnes operationes Log. collimant; & materialiter est in ipsis disciplinis cæteris* primò, *de quarum objectis disceptamus:* Secundò, *& in ipsâ Logicâ, cum ejus materias & objecta disceptando assumimus:* Instrumentaliter & directivè *hic finis est in Logicâ, cujus notiones directivæ sunt ad assequendam veritatem. Hi fines cætera, ut notionum secundarum fabricationem, usurpationem, exercitium frequens, ordinem, perspicuitatem, ut media finibus subservientia comprehendunt. Variæ aliàs Authorum sunt de fine Log. sententiæ, quas videris* ap. Reg. c.1. q. 4. Ubi *10. opiniones adducit.* Alij *distinguunt inter finem Logicæ Aristoteleæ, qui potissimus, demonstratio: Et Logicæ in genere, cujus adæquatus, quævis judiciosa rationalis operatio.* Goclen. p. 1. pro. 4. *Co.* Zabar. l. 1. d. N. L. c. 13. Alij *negant assignatos fines, ut* Keck. Becman. l. 1. comp. Lo. c. 1. s. 2. *De quo* Vid. Dn. Schei. c. l. n. 93. 94. 99.

21. Fuit definitio *Logicæ: Sequitur* divisio: *Ea non minùs varia apud Authores, quàm definitio. Duæ sunt, quæ veriores cæteris, & sibi commodè subordinari possunt.* Logica *dividitur in partem* communem & propriam. Communis est, *quæ proponit syllog: & quæ ad eum pertinent, in formâ absq; speciali materiâ consideratum. Et dividitur in* tres partes, *secundum tres rationales mentis operationes: apprehensionem, cui terminorum doctrina in parte primâ: compositionem, cui*

propositionis, & argumentationem, cui syllogismi doctrina respondet. Propria *est, quæ considerat Syllog: certæ materiæ applicatum. Estq́ pro materiæ illâ varietate etiam* triplex, *Apodictica, Topica, & Sophistica. De his membris alibi fusiùs tractabitur. Disp. d. Syll: Apod.* Quidam *divisionē negant, ut* Scheib. c.l.n.7. Keck. tr. 3. præ. Lo.c.2.q.6. Timpl. c.l.q.14. 1. Divisio *competit soli Syllogisticæ, non toti Logicæ. R. Competit Syllogisticæ & pertinentibus ad eam, quorsum termini & propositiones pertinent, Et sic 1. & 2. Log: partem, adeoq́ totam Log: exhaurit. Apod: Top: & Soph: est solius Syllogisticæ divisio: Non pars com. & prop.* 2: Omittit *methodum, diversa, & axioma discretum, ex quibus syllogismi non fiunt. E. insufficiens.* R. *Methodus vel partis tertiæ additamentum est: vel omnium operationum Logicarū generalis modus & consequens. Et ita simul involvitur. Plura in doctrinâ de methodo. Diversa sunt termini dissentanei, & in illorum tractatione tradendi: Axioma discretum in 2. operatione tradendum, ut omnis species variandi propos. aliquam indicetur, etsi syllogismo non conducat. Conf.* Fabr. q. 6. pro: Log. Alij *aliter sensum divisionis explicant. Vt communis sit ipsum Logi: systema præceptis adornatum: propria s. specialis usum præceptorum ad materias applicandorum doceat.* V. Alsted. c. l. §. 5.

22. Reliquæ divisiones authorum vel *vocis saltem sunt explicationes, non rei divisiones: ut in utentem & docentem.* V. Dn. Weg. q. 1. org. n. 3. *Vnus hic est habitus, ratione ratiocinatâ tantum distinctus, ex diversis respectibus ad actus distinctos ortus.* V. Smigl. c. l. q. 6. *Quicquid sit de conciliationibus,* Timpl. c. l. q. 13. *Et rectiùs pro eo diceretur Logicâ utens, in casu auferendi, Qui Logicâ ad omnes disciplinas uti posset, quàm nominandi, Logica utens. Vt notat* Mendoz. d. 2. Lo. §. 4. *Vel sola Logica utens (casu Nominandi) diceretur Logica, est*

enim

enim ipsa habitus instrumentalis, aliorum gratiâ cognoscibilis. V.t. II. *Docens saltem æquivocè. Et cæteræ disciplinæ, Logicam adhibentes, non dicerentur Logicæ, sed utentes Logicâ. Prout utens serrâ impropriÿssimè diceretur serra utens. Vt benè* Arriaga d.3.Lo. s.1. *Res est de nomine saltem:* In *artem & artis usum, ap.* Reg. c.l. q. 5. *quæ fermè cum priori coincidit: Naturalem & artificialem* ap. Bartholi. d. N. L. n. 102. *Nam tales distinctiones vocum saltem sunt.* V. Keck. l. 1. Met. ple. c 4. Vel unius rei *secundum diversos respectus temerariæ multiplicationes, ut in Veterem & Novam, Eckÿ, Gutenbergÿ* ap. Reg. c.l, *abstractam & concretam* ap. Barthol. c.l. n. 205. *generalem & Criticam* ap. Alsted. c. l. l. 10. c. 1. *Vel inaccuratæ rei divisiones sunt, ut Rami, Ramistarum & mistorum, in inventionem & judicium (vel ut* Polan. l. 1. p. 1. *vocat, partem de proposito, & de judicio:)* ap. Cl. l. M. C. 1. d. 4. q. 1. & l. 1. dis. Ram. c. 2. q. 2. Keck. tr. 3. præ. Log. c. 2. q. 10. Cor. Mart. prol. Com. c. 6. 8. Timpl. c. l. q. 15. *Neq; quæ contra horum rationes producunt alÿ,* Dn. Hesselb. c. l. c. 2. q. 2. D. Finc. ex. 1. n. 1. p. 2. Sched. 29. D. Scheib. int. Lo. c. 17. n. 13. Becm. l. 1. com. Lo. c. 2. s. 2. *solidè stringunt, ut ostendit* Cl. l. M. c. l. *& alibi pluribus tractatur: In elementarem, constructivam & inventivam, Hospiniani* ap. Reg. c. l. *In Analyticam & Topicam Philoponi ap. eundem,* c. l.

23. Fuit divisio Log: *sequitur* objectum, *sive ut alÿ vocant, subjectum, Circa quod aliqua disciplina tractandum occupatur. De hoc iterum mare Controversiarum apud Authores.* Regius 14. *opiniones collegit* c. l. q. *Ad 5. principales digessit* Timpl. c. l. q. 14. *& apud* Smiglec. c. l. q. 1. 3. Cl. l. M. C. 1. d. 3. q. 1. D. Schei. c. 1. in Lo. n. 43. Dn. Weg. q. 6. 7. proëm. Lo. Fabr. q 5. d. N. L. Zabar. l. 1. d. N. L. c. 14. Arria-

gam d. 2. Log. Mendozam. d. 1. Lo. Moris. prole. 4. Conimbr. q. 5. proëm. Tolet. q. 5. proëm. Bartho. c. l. n. 93. 94. videri multa possunt. In tantâ varietate commodè ita procedi potest, ut 1. distinguatur inter subjectum, quod est illud, Cui Log: inest, animus humanus vel angelicus: subjecti ambiguitate primum detersâ, quam vid. ap. Zabar. c. l. c. 15. Barth. c. l. n. 94. 95. & objectum, quod illud, quod disciplina aliqua tractat. 2. Objectum iterum variè distinguatur. 1. Est objectum operationis & occupationis, Circa quod disciplina operando versari potest: Et tale propriè in disciplinâ operatrice, qualis est Logica, quærendum. Vt benè Zaba: c. 19. Et hoc in Log: erit: vel totale immediatum & circa quod, & hoc omne Ens, de quo ratio Logicè operari potest: s. reale, ut primarium, s. rationis, ut secundarium & analogicum, & fictum, quà sub habitudine Entis concipitur, ut Chimæra, Cerberus, Parcæ: V. Cl. I. M. c. l. q. 8. Et sic tolerantur Ramei, ens & non ens obj. Lo: facientes: sive illud Ens sit finitum s. infinitum, s. universale s. singulare, s. prædicamentale s. extraprædicamentale: s. dubium s. manifestum. Ad hæc enim omnia se extendunt operationes nostri intellectus, & sic circa ea versari potest Logica: Vel partiale, Et hoc potest esse Ens disputabile: 2. Est objectum tractationis & considerationis, quod in disciplin. tractatur, & velut consideratur. Hoc potest esse vel materiale, & ut quod, quod obliquè â Log: attingitur, & est omnis notio prima & secunda rationabilis, πᾶν λογιστικὸν, s. omne ens, prout substare potest notioni secundæ formali, & ab habitudine rationis denominari, ut loq. Dn. Weg. c. l. q. 7. n. 8. Vel formale & ut quo, quod directè â Log: attingitur, & modum considerandi notionalem involvit. Hoc iterum est vel primarium & per se, illudq; vel generale, quod generalem considerandi modum involvit: Estq; notio secunda, vel Ens rationis,

partim

partim formale, ut propositio, definitio; partim objectivum, ut genus, species prædicatum, subjectum: Nam disciplinarum instrumẽtalium, in quibus Logica, objecta sunt notiones secundæ; ut Grammaticæ, Rhetoricæ, &c. Vel speciale, quod specialem considerandi modum Logicum involvit· Quod iterum vel totale, ut omnis notio secunda Logica, s. appræhensiva, s. enuntiativa, s. discursiva: & hæc vel primaria, ut Syll. verus: vel secundaria, ut apparens & falsus: Nam omnia quæ traduntur in Logicis, sunt notiones secundæ Logicæ, ut inductio ostendit: Vel partiale: & hoc potest esse vel modus sciendi: definitio, divisio, & argumentatio, ut Arriag. c. l. n. 16. Mendo. c. l. n. 11. 25. volunt: vel syllogismus in genere, ut Rhœd. d. 1. Lo. t. 1. Scotus & Ægidius ap. Reg. c. l. unde eum quidam objectum attributionis vocant: Vel Syllo: Apodicticus, ut primarius inter Syllogismos, ut Arria. & Mend. c. l. iste n. 58. 59. hic n. 38. 39. volunt: Vel deniq; obje: secundarium & per accidens, & hoc possunt esse voces, quas secundariò Log: considerat, si non ad veritatis acquisitionem, saltem ad acquisitæ manifestationem, Vt rectè Cl. Weg. c. l. q 8. n. 8. Atq; ita tolerantur Nominales, Voces obj. Log. statuentes, apud Reg. c. l.

24. 3. Est objectum directionis & perfectionis: Hoc est vel totale & ut quod, estq; & homo, & animus humanus: vel propinquum & ut quo, estq; intellectus humanus: vel proximum, estq; actus s. operatio intellectus humani rationalis dirigibilis, s. simplex, ut appræhensio, sive composita, ut Enuntiatio & argumentatio. Vnde Log: definitur habitus intellectus. t. 12. Et hoc modo explicari possunt Thomas, Occamus, Ruuius, Morisanus, Smiglecius, Arriaga, aliiq;, operationes mentis obj: Log: statuentes. V. Dn. Weg. c. l. De secundâ & tertiâ operatione non dubium, quin Log: illas dirigat, sicubi exerrent: suntq; illæ directionis Logicæ actualis & apti-

& aptitudinalis capaces. Primam dirigi negat Mendoz. c. I. § 10. A Philosophiâ & sensib. externis vel internis eam corrigendam dicens. Sed prima operatio capax est veritatis & falsitatis, conformitatis cum objecto vel difformitatis: ut cum objecta difformia simul apprehenduntur, Ut si concipias hominem quadrupedem, aut asinum volantem, V. Smigl. d. 3. Log: q. 4. itemq; confusionis in conceptu complexi objecti. E. & capax directionis instrumentalis in veritatem, ordinem, &c. quæ à Logicâ est. Rationibus Mendozæ satisfacit Arriaga c. l. n. 37 Ex parte Smigl. c. l. q. 5. Error sensuum subjacet sensui, non intellectui: At error intellectus subjacet intellectui, E. ab eo, directivo aliquo rectificato, dirigi potest. Hoc Logica est. Et Logica dirigit apprehensionem non realiter, v. g. equum, leonem, hoc Physica facit: sed instrumentaliter, per regulas Logicas, sub conceptu generis, speciei, simplicis, complexi. &c. V. Smig. c. l.

24. *Fuit* Objectiva *Log: Consideratio. Sequitur* Affectiva. *Affectiones Lo: sunt* vel *Consentaneæ* vel *dissentaneæ.* Consentaneæ, *quæ cum naturâ ejus consentiunt. Eæ* vel *absolutæ* vel *respectivæ.* Absolutæ, *quæ Logicæ in se spectatæ conveniunt. Vt:* Intentionalitas, (*objectivè & effectivè: non formaliter, subjectivè, aut informativè.*) V. D. Schei. c. l. c. 17. n. 21. Generalitas, *quà omnibus disciplinis subservit, saltem quà aliquas notiones; Sic Syllogismus omnium disciplinarum est instrumentum.* V. Dn. Kes. p. 17 Lo: Pho: Totalitas *quà omnes notiones ratiocinationi inservientes expedire debet:* Vnitas & simplicitas, *ratione objecti formalis etsi materialis respectu aggregata dici possit; Vt communiter de Disciplinis loquuntur Authores.* V Schei. c. l. n. c. 8. n. 3. 33. Respectivæ *sunt, quæ Log: cum aliis collatæ competunt Vt* necessitas, utilitas, nobilitas *super mentem, quà eam dirigit, & cæteras disciplinas instrumentales.* V. Sagit. C. 1. d. 2. qu: ili. q. 4. *prioritas respectu Philosophiæ, & posterioritas, diverso respectu. V.* Zab. l. 1. d. N. L. c. 12. Dissentaneæ affectiones *sunt, quæ cum naturâ ejus dissentiunt. Vt* Diversitas, *quâ partim à Philosophiâ, (quod negant Ramei.* V. Slut. sijn. c. 3. t. 4. 5. Reg. q. 6. d. N. L.) *partim à Metaphysicâ, (quod negant iidem* V. D Schei. l. 1. Met. c. 1 n. 161. *& cum illis* Dn. Hesselb. c. l. c. 5. q. 2.) *partim à Poëticâ & Rhetoricâ, (quod negat* Zab. c. l. l. 2. c. 16. 19.) *realiter differt.* V. Keck. c. l. tr. 3. 3. c. 2. q. 9. Tim c. l. q. 10. *Et* Oppositio: *quæ* vel in defectu, Vt ἀλογία, *qualis in infantibus, Anabaptistis, ignorantiæ fratribus, & Crescentio quodam Grammatico, Augustini adversario.* ap. Kec. c. l. c. 3. Vel excessu: *Vt nimia Logicæ sectatio, abusio, detorsio, sophisticatio, Vt si nimis rigidè forma Syllogistica crepetur cum Iesuitis: aut merè mystica incompetentibus terminis Logicis vi admoveantur cum Photinianis.* V. Cl. I. M. l. 2. Eloh. c. 43. 44. 51. *De his plura aliàs.*

